

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕРЕЖА ВНЗ-ПАРТНЕРІВ СПІЛЬНОГО ПРОЕКТУ
ЄС/ПРООН «МІСЦЕВИЙ РОЗВИТОК, ОРІЄНТОВАНИЙ НА ГРОМАДУ»
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УНІВЕРСИТЕТ «ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ», М. БУРГАС, БОЛГАРІЯ
ЧЕНСТОХОВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
М. ЧЕНСТОХОВА, ПОЛЬЩА

**ПРОБЛЕМИ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА:
ПОГЛЯД ОЧИМА РІЗНИХ ПОКОЛІНЬ**

Матеріали II міжнародного наукового форуму

17-18 травня 2017 року

Черкаси – 2017

УДК 316.42(063)
ББК 60.5я 431
П 78

Проблеми сталого розвитку суспільства: погляд очима різних поколінь // Матеріали II міжнародного наукового форуму : Черкаський державний технологічний університет, 17-18 травня 2017 року. – Черкаси : ФОП Чабаненко Ю.А., 2017. – 148 с.

Основною метою форуму є об'єднання науковців, представників влади (органів регіонального управління та місцевого самоврядування), бізнесу, громадських організацій, студентів і аспірантів для обговорення актуальних проблем сталого розвитку в Україні та пошуку конструктивних шляхів їх розв'язання.

Подані матеріали містять методологічні та методичні підходи, практичні рекомендації, що можуть заслуговувати на увагу широкого кола фахівців.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова організаційного комітету: Григор О.О. – к. н. держ. упр., доцент, ректор Черкаського державного технологічного університету.

Заступник голови: Демиденко В.В. – к. е. н., доцент, декан факультету економіки та управління.

Члени оргкомітету:

Харенко Т. І. – заступник директора Департаменту фінансової політики Черкаської міської ради.

Данилевський В. В. – начальник управління освіти і науки Черкаської обласної державної адміністрації.

Гончаренко І. Г. – д. н. держ. упр., професор, завідувач кафедри фінансів Черкаського державного технологічного університету.

Березіна О. Ю. – к. е. н., доцент кафедри фінансів, координатор Ресурсного центру зі сталого розвитку Черкаського державного технологічного університету.

Ткаченко Ю. В. – к. е. н., доцент кафедри фінансів, координатор Ресурсного центру зі сталого розвитку Черкаського державного технологічного університету.

Петкова Л. О. – д. е. н., професор, завідувач кафедри міжнародної економіки та бізнесу Черкаського державного технологічного університету.

Кендюхов О.В. – д. е. н., професор, голова Всеукраїнської спілки вчених-економістів України.

Мігус І. П. – д. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту та економічної безпеки Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Покатасва О. В. – д. е. н., професор, проректор Класичного приватного університету, м. Запоріжжя.

Mihaylov Iv. M. – PhD, Assoc. Prof in Department of Economics and Management of University «Prof. Dr. Assen Zlatarov» (Burgas, Bulgaria).

Dorota Jelonek, – PhD, Czestochowa University of Technology, Department of Management (Czestochowa, Poland).

Wladim Strielkowski – Ph.D., associate professor at Charles University, Prague, Institute of Economic Studies, Faculty of Social Sciences Charles University in Prague, Prague (Czech Republic).

Організаційний комітет вважає за доцільне повідомити, що не всі положення і висновки окремих авторів є безперечними. Думки, висновки й рекомендації належать авторам і не обов'язково відображають погляди організаційного комітету, Національної мережі ВНЗ-партнерів, ЄС та ООН. Тези доповідей подаються за оригіналом рукопису. Разом з тим, вважаємо можливим їх публікацію з метою обговорення.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. Економічні аспекти сталого розвитку суспільства

Березіна О. Ю. Єдиний Європейський ринок: виклики для українського бізнесу	6
Вакуліна Ю. В. Оцінка факторів впливу на конкурентоспроможність території	10
Захарченко В. І. Сталий розвиток регіонального промислового комплексу: теоретичний дискурс	14
Ковальчук Я. О. Підготовка підприємства до виходу на глобальний ринок	18
Коломицева О. В. Активне позиціонування регіону як передумова його сталого розвитку	22
Кулик Ю. С. Міжрегіоналізм як форма співпраці і забезпечення сталого розвитку територій	26
Марущак Д. Ю. Методичні підходи до оцінювання ефективності регіональних інтеграційних процесів	29
Овечкина Е. А. Рационализация хозяйственно-управленческой деятельности предприятий в аспекте устойчивого развития разноразмерных экономических структур	33
Паламарчук Д. М. Трансформація структури вартості високотехнологічної продукції країни нових членів ЄС	36
Паламарчук Н. О. Переваги та особливості міжрегіонального співробітництва	40
Петкова Л. О. Інноваційно-технологічні передумови глобального партнерства	43
Тимошенко А. С. Бенчмаркінг ТНК як метод забезпечення сталого розвитку	45

СЕКЦІЯ 2. Механізми та інструменти фінансування сталого розвитку суспільства

Гончаренко І. Г. Страхування та сталий розвиток як підсистеми загального економічного простору	48
Лега Н. Ю. Фінансове забезпечення сталого розвитку соціальної сфери регіону	51
Мархощий С. Ю. Джерела фінансування сталого розвитку підприємства	55
Мерезко О. А. Особливості фінансової діяльності аграрного підприємства	58

- Прісно І. М. Класифікація моделей фінансування соціальної сфери
Рудь О. В., Рудь М. П. Краудфандинг: світовий досвід фінансування стартапів
Strielkowski W. Insurance services and financing of the sustainable development
Трошеник Т. М. Фінансове забезпечення постраждалих територій: реалізація положень концепції сталого розвитку
Шевченко А. М. Корупційна складова та обмеження її впливу на сталий розвиток в стратегічній перспективі

СЕКЦІЯ 3. Соціальні аспекти сталого розвитку

- Бережні Л. В. Культура влади трансформаційного періоду: відкритість, доступність, прозорість
Богуславська С. І. Ресурсне забезпечення розвитку соціальної інфраструктури регіону
Бойко А. І. Освіта як соціальна технологія сталого розвитку
Василенко І. А. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління соціальною сферою міста
Дудченко Н. В. Регіональна соціальна політика та соціальний розвиток територіальних громад
Орлова Д. В. Формування якостей ефективного менеджера
Приходченко Т. А. Результати та перспективи децентралізаційних процесів для територіальних громад
Рубежанська В. О. Філософія ефективного управління регіональним ринком праці
Серватинська І. М. Ефективність функціонування адміністративних структур державних фондів соціального страхування
Ткаченко Ю. В. Проекти соціальної дії: особливості реалізації в Україні

СЕКЦІЯ 4. Сталий розвиток місцевої інфраструктури та енергозбереження

- Bespalko S. A., Kachymov A. V., Naumenko T. I. Concepts of long-term heat storage system for solar thermal/chp applications
Бондаренко Ю. Ю., Бондаренко М. О., Ральченко С. П. Особливості енергоаудиту будівель та споруд
Гончарова Н. М. Реалізація інноваційних екологічно безпечних технологій для сталого місцевого розвитку: досвід країн ЄС
Петренко А. М., Мельник І. В. Підвищення ефективності роботи силових трансформаторів
Турбіна О. І. Енергозбереження як складова ефективної діяльності підприємств України

СЕКЦІЯ 5. Екологічні аспекти сталого розвитку

- Белоскурський Р. Р. Державне регулювання і еколого-економічний розвиток
Голуб С. О., Голуб Н. П., Гомонай В. І., Козьма А. А. Природний капітал як ефективний каталізатор двигунів внутрішнього згорання
Гринченко-Харченко В. І. Стратегічне планування сталого розвитку: досвід розвідних країн світу
Григорук С. І., Жицька Л. І. Природоохоронна діяльність як передумова реалізації концепції сталого розвитку
Козем'якіна О. М. Методологічні імперативи соціоекології
Кришталь Т. М., Білека А. А. Перспективи розвитку «зеленої» економіки в Черкаському регіоні
Кременко О. М., Загоруйко Н. В. Реалізація карпатської конвенції для забезпечення сталого розвитку природно-заповідного фонду України
Лубань В. С. Підвищення ефективності охорони екосистем від пожеж

2. Волкова О.В. Ринок праці. Навчальний посібник / О.В. Волкова. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 624 с.

УДК 336:369.04

Серватинська І.М. – к.е.н., викладач кафедри фінансів

Черкаський державний технологічний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СТРУКТУР ДЕРЖАВНИХ ФОНДІВ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

У всіх країнах належний рівень соціального страхування для малозабезпечених верств населення є одним з першочергових завдань, для реалізації якого потрібно налагодження не лише ефективної соціальної, але й фінансової політики, адже це потребує ефективного функціонування державних страхових структур, які б сприяли оптимальному використанню фінансових ресурсів, які акумулюються і розподіляються через фонди цільового призначення. В Україні, в умовах перманентного дефіциту бюджетних ресурсів, особливої ваги набуває процес оптимізації надання соціальних допомог з метою підвищення їх ефективності та зосередження на тих верствах населення, які дійсно цього потребують. В сучасних умовах це стає можливим, перш за все, за рахунок налагодження ефективної роботи державних фондів соціального страхування.

Основними проблемами функціонування фондів є: відсутність досконалого теоретичного обґрунтування функціонування фондів, зокрема методики оцінки ефективності їх функціонування; недосконала нормативно-правова база, яка забезпечує їх діяльність; незавершеність організаційної структури фондів; наукова необґрунтованість соціальних страхових нормативів; відсутність комплексного контролю за використанням фінансових ресурсів.

Перелік ризиків або потреб, які можуть призвести до соціального захисту, відповідно до методології ESSPROS є таким: захворювання/медичне обслуговування; інвалідність; похилий вік; утриманці, що пережили голування; сім'я/діти; безробіття; житло; соціальна ізоляція [1]. Зважаючи на те, що у вітчизняній фінансовій системі відбуваються трансформації під впливом багатьох чинників, це призводить до кардинальних змін як в її загальній організаційній структурі, так і до відповідних зрушень у всіх сферах, що тісно пов'язані з нею, зокрема і соціальною, оскільки вона найбільш еластична в зазначеному контексті, а отже характеризується високим ступенем

реагування на будь-які зміни, тому, незважаючи на окремі наукові розробки, в сучасних умовах потребує додаткового дослідження проблема ефективного функціонування державних страхових структур.

Відповідно до методології ESSPROS¹ загальні видатки на соціальний захист в Україні (з урахуванням всіх джерел надходжень і видатків) та видатки на адміністративні затрати наведено на рис. 1.

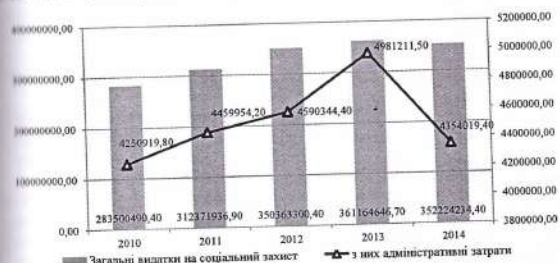

Рис. 1. – Видатки на соціальний захист в Україні за методологією ESSPROS

Примітка: узгоджено автором відповідно до даних Державної служби статистики України.

Аналіз даних рис. 1 дозволяє дійти таких висновків: загальні видатки (масштаб у тис. грн. зліва) перманентно зростають – з 283,5 млрд. грн. у 2010 р. до 361,6 млрд. грн. у 2013 р. У 2014 р. відбувалось незначне зменшення соціальних виплат – до 352,2 млрд. грн., зменшення складало 8,9 млрд. грн. або 2,5 % від загального обсягу цих виплат у 2013 р. Таке зменшення обґрунтовується складною соціально-політичною ситуацією, пов'язаною із початком військових дій на Сході України та необхідністю направлення додаткових фінансових ресурсів на військові потреби. Аналогічна ситуація склалась щодо адміністративних витрат.

Як наглядно відображено на рис. 1 (справа, рис.), видатки на адміністративні витрати зростають з 4,25 млрд. грн. у 2010 р. до 4,98 млрд. грн. у 2013 р. У 2014 р. відбулось відповідне зменшення адміністративних витрат до 4,35 млрд. грн., або зменшилось на 0,6 млрд. грн.

Співставимо питому вагу адміністративних витрат у загальних видатках на соціальні потреби. У 2010 р. питома вага цих адміністративних

¹ ESSPROS (Європейська система інтегрованої статистики соціального захисту) була розроблена Євростатом разом з представниками держав ЄС наприкінці 70-х років минулого століття як відповідь на необхідність отримання певного інструменту для статистичного спостереження за соціальним захистом в країнах-членах ЄС. ESSPROS є інтегрованою системою статистики соціального захисту, яка надає посадовцям порівняння між європейськими країнами видів соціальної допомоги домогосподарствам та їх фінансування.

витрат склала 1,50 %, у 2011 р. – 1,42 %, у 2012 р. – 1,31 %, у 2013 р. – 1,38 %, у 2014 р. – 1,24 %. Отже, незважаючи на перманентне зменшення питомої ваги адміністративних витрат у загальному обсязі витрат на соціальні потреби, їх рівень, обчислений в абсолютному грошовому виразі, є доволі значним.

Логіко-структурний аналіз схеми управління системою соціального забезпечення населення, зокрема і державних структур соціального страхування станом на 01.06.2016 р., дозволяє зробити такі висновки [2, с. 119]:

- функціонуюча схема є доволі розгалуженою та згідно з класичними правилами державного менеджменту є неефективною;
- в державних структурах, зокрема Міністерстві соціальної політики України (далі – МСПУ), Державній службі зайнятості України, присутні навчальні заклади, які відповідно до положень реформи освітньої сфери повинні перебувати у відомчому підпорядкуванні Міністерства освіти та науки України;
- різними видами оздоровлення займаються майже всі адміністративні структури, включаючи МСПУ;
- обслуговуванням інвалідів окрім структур, безпосередньо підпорядкованих МСПУ, займається Фонд соціального захисту інвалідів та Фонд соціального страхування з нещасних випадків на виробництві (далі – ФСС НВВ);
- відшкодуванням шкоди, заподіяної внаслідок смерті, займаються Пенсійний фонд України (далі – ПФУ) та ФСС НВВ;
- витрати, пов'язані із пенсіями, здійснює не лише ПФУ, а також і ФСС НВВ.

Отже, є очевидним дублювання управлінських функцій, зокрема і в частині діяльності страхових фондів.

Для більш досконалого аналізу проаналізуємо чисельність штатних працівників у структурах, причетних до соціального страхування (табл. 1).

Аналіз даних табл. 1 дозволяє зробити висновок, що чисельність штатних працівників окремих державних інституцій, причетних до соціального страхування, загалом, забезпечує нормальне функціонування та виконання покладених на них функцій. Проте варто зазначити, що це лише штатна чисельність головних структур без врахування їх супутніх підвідомчих структур, зокрема діючих соціальних страхових фондів, ДСЗУ та багатьох інших оздоровчих, навчальних, інфраструктурних організацій та підприємств, інформація про які доступна виключно для службового користування і у відкритому інформаційному полі відсутня.

Таблиця 1
Гранична чисельність працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади (на початок 2016 р.)

Найменування апарату виконавчої влади	Гранична чисельність працівників			
	апарату	у т. ч. державних службовців	територіальних органів	у т. ч. державних службовців
Мінсоцполітики	520	520		
Державна служба з питань праці	158	157	3478	3110
Державна служба у справах ветеранів війни та учасників АТО	115	115		
ПФУ	190	190	31 802	30 580

*джерело: сформовано автором на основі [3].

Отже, використовуючи метод логіко-структурного аналізу, можна зробити висновок, що є доцільним розробка адміністративної структури державних інституцій соціального страхування згідно з такими науковими підходами:

- врахування реформи адміністративно-територіального устрою;
- врахування реформ у суміжних галузях соціальної системи – освітній, медичній, а також основних напрямів реформування органів влади на обласному та районному рівнях, де передбачається функціонування префектур замість обласних та районних державних адміністрацій, а також розширення повноважень органів місцевого самоврядування у зв'язку із задекларованою децентралізацією державних органів влади;
- функціонування лише двох страхових фондів – ПФУ та Фонду соціального страхування України (далі – ФССУ);
- розмежування повноважень між МСПУ, ПФУ та ФССУ із відповідною ліквідацією Фонду соціального захисту інвалідів, інших державних служб, із передачею повноважень відповідним структурам МСПУ;
- залишити існуючі структурні підрозділи, зокрема технічні, оздоровчі, реабілітаційні центри та організації, які надають безпосередню практичну допомогу у вигляді страхових послуг відповідним верствам населення.

Запропоновані підходи є відмінними від нині діючої адміністративної схеми і їх реалізація дозволить: покращити рівень фінансового забезпечення реципієнтів у зв'язку із вивільненням фінансових ресурсів у страхових фондах, а також вивільненням державних фінансових ресурсів у зв'язку із зменшенням штатної чисельності працівників та адміністративних витрат.

Вивільнені працівники зможуть зайняти місця тих осіб, які досягли пенсійного віку, але продовжують працювати на штатних посадах, а також розширити перелік послуг, які можуть надаватись на платній основі і в яких є певна потреба; покращити якість надання послуг шляхом зменшення бюрократичних процедур. Отже, є доцільним впорядкування чисельності штатних працівників.

Література:

1. Про затвердження Методологічних положень щодо складання допоміжних (сателітних) рахунків соціального захисту в Україні Наказ Держкомстату від 15.02.2010 № 56. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2010/56/metod.
2. Серватинська І.М. Фінансове забезпечення функціонування державних фондів соціального страхування: дис. ...кандидата економічних наук: 08.00.08 / Серватинська Ірина Миколаївна. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2016. – 282 с.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 840 «Про внесення змін у додаток № 1 від 5 квітня 2014 р. № 85». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/840-2015-%D0%BF>.

УДК 339.9:316.42(477:100)

Ткаченко Ю.В. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів

Черкаський державний технологічний університет

ПРОЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ ДІЇ: ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Глобальні проблеми суспільства, пов'язані із численними соціальними, економічними та екологічними викликами, які постають на порядку денному в поточному тисячолітті, нині загострилися внаслідок змін геополітичної ситуації в світі. Численні порушення міжнародних домовленостей, руйнація мирних відносин в світовій системі, зростання диспропорційності у розвитку різних країн світу обумовлюють посилення уваги до системи відносин між державами та власне між окремими людьми.

Глобалізація економіки, трансформація господарських систем породила для більшості країн світу, в тому числі і для України, організацію системи відносин, засновану на стратегічних альянсах та співпраці як на локальному, так і на глобальному рівнях.

Мережеве суспільство ґрунтується, в першу чергу, на зміні парадигми суспільних відносин та системи державного управління, котра потребує нового стрижня побудови цивілізаційної культури, у ролі якого і виступає мережа [1].

Архітектура сучасних інтеграційних процесів нині формується на засадах конструювання мережевої системи (Networking), яка є сукупністю численних локальних складових, тісно пов'язаних в єдину глобальну систему світогосподарських зв'язків на засадах довіри, співробітництва та партнерства.

Теоретичний конструкт взаємодії громадян на засадах партнерства імплементується через Networking, сутність якого полягає в стимулюванні інтеграційних процесів та створенні сприятливого середовища для реалізації соціальних ініціатив.

Одним із прикладів мережевої моделі організації людських відносин є Програма Британської Ради «Активні громадяни». Британська Рада – це міжнародна організація Сполученого Королівства, мета якої – розширення культурних відносин та розповсюдження освітніх можливостей. Структурна основа діяльності Британської Ради – дружній діалог та налагодження порозуміння між людьми у Великобританії та в інших країнах [2].

У світі програма стартувала у 2009 і реалізується більш ніж у 46 країнах Близького Сходу, Північної Африки, Європи, Південно-Східної Азії. Станом на початок 2017 року діє в 46 країнах світу, налічує 693 партнерів, 7854 реалізованих проекти соціальної дії та 210015 проведених тренінгів [2].

В рамках проекту в Україні був сформований хаб із громадських організацій, що пройшли навчання і стали партнерами Британської Ради. Мастер-фасилітатори (учасники ГО-партнерів) проводять локальні тренінги для місцевих громад, надають супровід і консультації при поданні проектів на мікро-гранти. За такою схемою у 2015/16 році було реалізовано більше 200 локальних проектів соціальної дії.

На кінець березня 2017 року Програма налічує 68 партнерів, зокрема це співпраця із урядом та місцевою владою, громадськими організаціями, закладами освіти та компаніями.

За період з квітня 2016 р. по березень 2017 р. на території України в рамках Програми Британської Ради «Активні громадяни» підтримано 168 проектів соціальної дії, з них найбільша кількість на території Херсонського (36 проектів), Донецького (17) та Київського (13) регіонів (рис. 1).

В структурі фінансування проектів соціальної дії за зазначений період 54 % складає внесок Британської Ради (2163,4 тис. грн.), кошти партнерів склали 46 % загальної вартості проектів (1838,2 тис. грн.) (рис. 2).